

Tudománymetria, bibliometria

06/002

SCHLOEGL, Christian – ŠOCK, Wolfgang G.: Impact and relevance of LIS journals. A scientometric analysis of international and German–language LIS journals. Citation analysis versus reader survey = J.Am.Soc.Inf. Sci.Technol. 55.vol. 2004. 13.no. 1155–1168.p. Bibliogr.

A könyvtár–és tájékoztatástudományi folyóiratok hatása és relevanciája: nemzetközi és német nyelvű folyóiratok fogadtatásának tudománymetriai elemzése. Hivatkozéselemzés kont-ra olvasásvizsgálat

Felmérés; Folyóirat –könyvtári; Hivatkozás;Olvasásvizsgálat; Tudománymetria;

A cikkben közölt tudománymetriai elemzés célja a nemzetközi és regionális (német nyelvű) könyvtártudományi cikkek fő jellemzőinek megállapítása volt. E célt hivatkozéselemzéssel és egy használói felméréssel kívánták elérni. A hivatkozéselemzéshez a következő mutatókat használták: hatástényező, hivatkozási felezési idő, hivatkozások száma cikkenként,

az ön-hivatkozások aránya folyóiratok szerint. A 40 nemzetközi folyóirat adatait az ISI *Social Sciences Citation Index, Journal Citation Reports (JCR)* c. mutatójából gyűjtötték ki, a 10 német nyelvű folyóirat hivatkozásait pedig manuálisan számolták össze (1494 cikkben 10520 hivatkozást). A hivatkozéselemzés teljes bázisa 6203 forráscikk 90 ezer hivatkozását tartalmazta (1997 és 2000 között). A használói felmérés a következőket vizsgálta: olvasási gyakoriság, a folyóirat hasznossága az olvasó hivatali munkája szempontjából, megjelenési gyakoriság, publikálási preferencia. A tanulmányt 2002 tavaszán végezték. Németországból, Ausztriából és Svájcban összesen 257-en válaszoltak a kérdésekre. A hivatkozási és az olvasási adatállományok összehasonlítása lehetővé tette a következő kérdések megválaszolását: Összefüggenek-e az olvasási szokások a folyóirat hatástényezőjével? A rövid, vagy a hosszú felezési idejű, illetve a sok, vagy kevés hivatkozást tartalmazó folyóiratokat szeretik-e az olvasók? Van-e ebből a szempontból különbség a könyvtárosok, a dokumentálók és a kutatók között?

(Autoref. alapján)

Lásd még 75

Könyvtár- és tájékoztatásügy

Általános kérdések

06/003

TURJA, Timo: Rembrandt ja postmoderni kirjasto = Kirjastolehti. 2005. 5.no. 6–8.p.

Rembrandt és a posztmodern könyvtár

Könyvtárügy

Rembrandt van Rijn 1661-ben festette meg azt a festményt, mely az *Olvasó szerzetes* címen vált ismertté. A kép egy ferences szerzetest ábrázol, aki figyelme teljes összpontosításával belemerül kezében tartott olvasmányába. A háttér a mester tudatos leegyszerűsítéssel hagyja sötét homályban, miközben a szerzetes „lát” olvasni, a könyvre szinte égi fény árad. A kép hangulati elemeit tekintve nyugodt és harmonikus. Ezzel szemben egy, az idén készített fotón két

turista keresi az utat a legközelebbi turistacélpontra felé. Nekik láthatóan igencsak sietős a dolguk, hiszen még azt sem tudják igazán, hol is vannak, vagy hol tartanak a cél felé vezető úton. Ők a térképet böngészik, de persze ebben a szituációban képtelenek az alapos, elmélyült olvasásra. A kép nagyon jól ragadja meg a pillanatot, az ideiglenesség, a nyugtalanság érzését sugallva.

Az olvasmányába belefeledkező szerzetes és az úti cél iránt tájékozódó turistákat ábrázoló fotó az ismeretszerzés két ellentétes módjáról és alkalmazásáról árulkodik. Rembrandt festményén az égi fény a könyv, a könyvkultúra 16. században elfoglalt központi helyét hangsúlyozza, ugyanakkor a harmonikus színvilág a századra jellemző gondolkodásmódot emeli ki az olvasás szakrális jellegével kapcsolatban. Ezzel ellentétben a turistaszokás – gyorsan eligazodni a térkép segítségével – a jelenkor emberére emlékeztet, aki próbál kiigazodni az információs hálózatok tartalmát illetően. A „turistaolvasás” az ismeretők, kalauzok használatát megkönnyítő, oldalt található felületekre korlátozódik, ahol szemmel gyorsan át lehet tekinteni az oldal kulcsfontosságú pontjait és a kulcsszavakat. Természetesen nem olvassák el a szöveget, annak egész tartalmára koncentrálnak.

A turista és a szerzetes tehát – ellentétes értelemben – a társadalmi változások jelképeként is felfogható. A világhírű lengyel származású szociológus, Zygmunt Bauman véleménye szerint a posztmodern élet egy szakadatlan turistaútra emlékeztet. A posztmodern ember sohasem ragaszkodik egy bizonyos helyhez, vagy helyzethez, folyamatosan keresi az új, a szórakozást nyújtó élményeket és tapasztalatokat. Bauman szerint ennek a életstílusnak az ellenpontja a zárandok vagy a szerzetes élete, akinél az ismeretszerzés birtoklása – a nehézségekkel sem törődve – egy bizonyos cél elérésére irányul.

Sok új finn könyvtár kezd olyan helyekre emlékeztetni, ahol a turisták gyakorlatilag „gyülekeznek”, összetorlódnak, mint afféle utas-

terminálokban. Ilyen például a Helsinkiben központjában felépített 10. sz. könyvtárépület (Kirjasto 10), ahol nagyon sok a terminálcélú pontokról készített útbaigazító rajz stb. Anonim emberek, különböző anyagok áradatának élénk kereszteződési és áthaladási útvonalaként sokkal inkább emlékeztet valamilyen állomásépületre, semmint egy hagyományos könyvtárépületre. Ez természetes következménye a fejlődésnek, mivel a posztmodern városkép egyre inkább olyan terekből tevődik össze, ahol alkalmilag „összetalálkozott” emberek rövid időre megállnak, de nem tartózkodási célból, hanem automatákkal bíbelődnek, nem lévén kiszolgáló személyzet, majd sorba állva másokkal együtt haladnak tovább, anélkül, hogy ismernék egymást.

A hatékonysági és racionalizálási mutatók követelményének következtében különösen a nagyvárosok nagy könyvtárai válhatnak a jövőben egyre inkább ipari méretű logisztikai központokká. Ezen könyvtárak tevékenységét pedig majd nagy mértékben lehet automatizálni, a üzemeltetést pedig el lehet látni akár ideiglenesen felvett, gyengén képzett, rosszul fizetett személyzettel – ez jelenleg is így van – éppúgy, mint az utasterminálok esetében.

Ha pedig ez bekövetkezik, akkor a könyvtárak értékes humanista hagyományaiból valami minden kétséget kizáróan el fog veszni. Az ilyen irányú fejlesztés következtében már most sok könyvtári munkatárs munkája a szakértői szintről a fogadószemélyzet szintjére esett, ahol a teendő jobbára az emberek számlálása, osztályozása és felügyelete. Sajnálatos, hogy sok könyvtári alkalmazott munkájának legfontosabb teendője az internet napi karbantartása és ezen teendők szemmel követése.

Tájékoztató könyvtáros, vagy idegenvezető? – teszi fel a kérdést a szerző.

A posztmodern könyvtárban az olvasó- vagy referenz-szolgálat munkatársának a szerepe sokkal inkább fog hasonlítani egy felszínesebb ismeretekkel rendelkező idegenvezető

munkájához, mint egy alapos felkészültségű, tanult ember munkájához. Olyan emberéhez aligha, mint akit Rembrandt ábrázolt a festményén.

Mindazonáltal meglehet, hogy éppen az internet fejlődése teszi majd újra Rembrandt olvasó szerzetesét időszerűvé, a „tudás munkásának” eszményképévé. A Google és más internetes keresőrendszerek segítségével a referenzskönyvtárosnak nehéz dolga lesz megválaszolni az ismeretek – jóllehet világosan tagolt – képi összlátványa alapján bizonyos dolgokat és jelenségeket, hacsak nem elmélyült és koncentrált olvasás árán.

A keresőstratégiák segítségével könnyen lehet hatékonyan egyszerű, tényszerű adatokat fellelni a világhálón, de a könyvtári tájékoztatásban a jövőben sokkal inkább szükség lesz az egységes egészekbe történő besorolás képességére.

Ami a finn Parlamenti Könyvtárat illeti, a tájékoztató szolgálathoz mostanság olyan kérdések érkeznek, amelyek kifejezett szakértői szintű kérdésekre emlékeztetnek, semmiképp nem olyan kérdésekre, melyeket hagyományosan a könyvtárhoz szokás intézni.

Ma már a könyvtárhasználók maguk is megtanulták, hogyan kell megtalálni sok kérdésre a választ az interneten, de például a könyvtáros segítségére számítanak egy nagyon is nehéz jogi probléma értelmezésében. Ebben a szerepkörben a munkavégzés pedig már komoly jogi tanulmányokat és jogászai szakmai hozzáértést tételez föl.

De a közkönyvtárakban is áthelyeződik a könyvtári szaktudás súlypontja. A referenzskönyvtáros kollégának bizony el kell tudnia igazítania a könyvtárlátogatót az ismeretszerzésben. Ami pedig a jövőt illeti, egyre inkább kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy segíteniük kell az olvasót, ill. felhasználót az ismeretek megértésében és értelmezésében is.

Ennek előfeltétele egyre növekvő mértékben a szakosodás, a szakértelem elmélyítése a közkönyvtárak könyvtárosaira oly jellemző általános

műveltségen és tájékozottságon kívül.

A Rembrandt kép titka igazán akkor fejthető meg, ha összehasonlítjuk azt a bizonyos turistákról készült képpel. A két kép két különböző időfelfogást, időszemléletet tükröz: a kronológikus és a káirosz-it. A turisták egy olyan korban élnek, ahol az időt órával, naptárral, azaz kronometrikusan mérik. Rajtuk látszik, hogy „rohannak”, vagyis minden percük drága. Ezzel szemben a szerzetes számára az idő végtelen. Szemmel láthatóan megfedkezett az idő múlásáról olvasmányában elmerülve.

Egyes tanuláspszichológusok szerint is a tanulás leghatékonyabb módja a Rembrandt által is ábrázolt helyzet, amikor az ember képes elmélyülve és a tárgyra összpontosítva megfedkezni az időről és önmagáról.

Az ismeretszerzés élvezete a legfontosabb motiváció, a munka és minden alkotó munka nyújtotta öröm forrása. Rembrandt szerzetese is valószínűleg nagyon intelligens és művelt ember volt, olyan, akihez hasonló könyvtárost a posztmodern idők könyvtára sem nélkülözhet.

(Krántz Lászlóné)

Nemzetközi könyvtárügy

06/004

SIMON, Elisabeth: Germany' information contacts with the Baltic countries = Information. 56.Jg. 2005. 4.no. 257–260.p. Bibliográfbjegyzetekben.

Németország információs kapcsolatai a balti államokkal

Együttműködés – nemzetközi; Könyvtárügy; Támogatás – más országgal

Az alig 15 éve független balti államok könyvtári és információs szolgáltatásainak meglepő fejlődése garantálja, hogy előbb-utóbb igen erős tagjai lesznek az ú.n. információs társadalomnak. Visszatekintve az utóbbi tíz év fejleményire

(az 1989-1995 közötti időkről és Németország ebben való szerepéről a szerző egy korábbi írása számolt be), lenyűgöző látni azt a gyorsaságot és lelkesedést, ahogy az új technológiák nyújtotta minden lehetőséget kihasználják a hatékony tudás-menedzsmentet szolgáló információs infrastruktúra kiépítése érdekében. Mivel a kutatás szabadsága korlátozva volt ezekben az országokban, a fiatal kutatók lelkesen fogadnak minden felkínált lehetőséget. Bár a német kapcsolat az évszázadok folyamán nem mindig volt kedvező a balti országok számára, a kapcsolatok újravétele során ez nem érződött. Könyvtári téren a támogatást elsősorban a friss irodalommal való ellátás (különböző ügynökségek és alapítványok révén), valamint a régi német állományhoz való hozzáférés segítése jelentette.

Összegezve elmondható, hogy a támogatások és a különféle intézmények (pl. a Goethe-Institut) által nyújtott programok ellenére a három Balti országban végbement fejlődést nem elsősorban a németek támogatták és kezdeményezték, s nem volt jelentős befolyásuk a jövőbeli fejlődésre. Németország a jövőben nem mint segítő, hanem mint partner fog együttműködni a balti országokkal.

(Mohor Jenő)

Nemzeti könyvtárügy

06/005

HOKKA-AHTI, Ritva: Arvostus on ansaittu = Kirjasto-lehti. 2005. 4.no. 5.p.

Könyvtárosnapok 2005-ben Tamperé-ben, avagy időszerű gondolatok a finn irodalom és könyvtárak helyzetéről

Könyvtárügy

Tamperében már 1922-ben sor került a negyedik állami Könyvtárosi Napok megszervezésére. Akkoriban – nem túlzás – az egész országot a szenvedélyes népművelés eszméje hatotta át.

Így például a tampere-i kölcsönzőknek lehetőséget adtak arra, hogy minden kikölcsönzött szépirodalmi alkotáson felül „pluszban” megkaphattak kölcsönben egy verseskötetet, vagy pedig egy szindarabot. Az újítás ugyan negatív hatással volt a tudományos és ismeretterjesztő művek kölcsönzési mutatóira, de ami a teljes kölcsönzést illeti, hatalmas iramú növekedés következett be, ami havonta nem kevesebb, mint 300% emelkedést jelentett a legjobb adatot figyelembe véve.

1922-ben azt is kénytelenek voltak megállapítani, hogy „a könyvtárak iránti érdeklődés országunkban lanyhult, minek okán a könyvtárak tevékenysége nálunk különösen fontosnak tekintendő, kiaknázásra váró munkaterület.” Most, 83 év távlatából érdemes elgondolkodni azon, hogyan is változott meg ez a terület Finnországban.

Nos, a finn könyvtárak rendelkeznek sikeroorientáltságra törekvő munkatervvel, olyanokkal is, melyekből mások is tanulhatnak. Elmondható még, hogy a könyvtárak az ország legkedveltebb kulturális létesítményei, közel tíz millió kölcsönzéssel és felhasználói megkereséssel (!) A Gallup-felmérések is könyvtárszerető polgárainkról alkotott közvélekedést támasztják alá.

Ami a könyvtárak véleményét illeti, kulcs helyzetben mégis a jövő generáció könyvtárhatalmát, „olvasói” lesznek, jelentőségük nem kétséges. Közismert, hogy a jövő társadalmában a kőkemény, tisztán gazdasági érdekekre irányuló értékek látszanak dominálni, s így féltő, hogy az olvasásnak búcsút lehet mondani. Aztán majd visszatérhetünk a palavessző korába: még a 20. század kezdetén is egyenesen kártékonynak, veszélyesnek ítélték a regények túlzott olvasását. Talán még az is elképzelhető, a jövő könyvtárosainak majd egyenesen harcolniuk kell azért, hogy a polcokon megtarthassák a könyveket és a folyóiratokat, vagy hogy egyáltalán beszerezhessék azokat!

Nemrégiben a Könyvnapon Helsinki alpolgár-

mestere a Helsinki központjában megépítendő ún. Irodalom Házáról vizionált. A Helsingin Sanomat-ban (Finnország vezető napilapja) is megjelent cikkben Korpinen azt nyilatkozta, hogy a következő évtized nagy kulturális „szerzeménye” Helsinki központjában hozzá fog járulni a finn irodalom és a finn nyelv helyzetének elismertetéséhez. Az új építmény szimbolizálja majd a megváltozott funkciójú könyvtárat, és termékeny hatással lesz majd a finn irodalomra is.

Jelenleg a finn irodalom helyzete nem mondható rossznak, de éppen rózsásnak sem nevezhető. A könyvvásárlás és könyvtári kölcsönzések forgalma emelkedett, de nemzetközi szinten a finn irodalom még nem jutott el ugyanarra a szintre, mint a finn zene, képző- és formaművészet, nem is beszélve az építészetéről az „exportképesség” tekintetében. Az irodalom oldaláról nézve, Finnország nem kelt igazi érdeklődést a világban. A finn irodalommal kapcsolatban az ország határain kívül nincsenek nagy várakozások.

Könyvtár és irodalom kéz a kézben jár. Ha a kiadók a kétes minőségű „bestseller”-ekhez jobban ragaszkodnak, mint a megbízható minőséghez, akkor ennek következményeit a könyvtárak is elszenvedik. Egyre több az olyan irodalom, mely pár év kifutás után szemétkosárban végzi, anélkül, hogy ez bárkinek fájdalmat okozna. Az igazán magas szintű irodalom iránti érdeklődés nemzedékről nemzedékre hagyományozódik, főleg akkor, ha az ilyen művek a polcokon is megtalálhatók. De nem lenne érdektelen azon is eltöprengeni, hogyan lehetne a mai fiatalokat igazán olvasásra csábítani?

A tampere-i Könyvtárosok Napja alkalmából Finnország nagyszerű könyvtára megérdemli a köszöntést. A könyvtár és az irodalmi kultúra az eljövendő generációk számára is az alkotás, a művelődés, az ismeretek tárházaként fog fennmaradni úgy, ahogy azt 1922-ben Tampereben megfogalmazták.

(Kránitz Lászlóné)

06/006

JAEGER, Paul T. — McCLURE, Charles R. — BERTOT, John Carlo: The e-rate program and libraries and library consortia, 2000–2000: trends and issues = Inf. Technol. Libr. 24.vol. 2005. 2.no. 57–6.p. Bibliogr. 20 tétel.

Az amerikai „e-rate” (education rate) program haszna a könyvtárak és könyvtári konzorciumok számára. Irányzatok és kérdések 2000-2004 között

Információtechnológia; Oktatásügy; Támogatás – pénzügyi – államjogi

Az Egyesült Államok körmánya az 1996-os telekommunikációs törvény keretében létrehozta az ún. „E-rate” programot, amelynek keretében támogatást nyújt a könyvtáraknak a költséges technológiai berendezések beszerzéséhez, és hozzájárul a könyvtári internet-szolgáltatások kiszélesítéséhez. A jelen cikk elemzi a programmal kapcsolatos 2000–2004 közötti adatokat, valamint a könyvtárak és könyvtári rendszerek részére nyújtott árengedményeket, és megvizsgálja a támogatási igények és teljesítések irányzatait országos és tagállami szinten. Az adatokból kiderül, hogy – számos probléma ellenre – a program jelentős támogatást nyújtott a könyvtáraknak és a könyvtári konzorciumoknak.

(Autoref. alapján)

06/007

GABEL, Gernot U.: Frankreich: 60 Jahre bibliothekarische Dienstleistungen für die ländliche Bevölkerung = Bibli-otheksdienst. 39.Jg. 2005. 5.no. 595–59.p.

A vidéki lakosság könyvtári ellátásának 60 éve Franciaországban

Ellátottság – könyvtári; Községi könyvtár

Alighogy felszabadult Franciaország a 2. világháborús német megszállás alól, de Gaulle kor-

mánya 1945 novemberében rendeletet adott ki megyei központi ellátókönyvtárak (Bibliothèques Centrales de Prêt, BCP) szervezésére. Az új intézmények feladata a megyék (departement) 15 ezer lakosúnál kisebb településeinek letéti ellátása volt. 1945-ben csak 8 ellátókönyvtárat tudtak létrehozni, a következő évben számukat megduplázták.

A négy munkaerős új intézmények megyéjük valamelyik nagyobb városában létesültek, egy kis teherautót és raktárpületet kaptak garázzsal, irodával, műhellyel. Helyi kölcsönzést nem folytattak, a megye kisebb településeit látták el letéttel és könyvszekrényekkel.

Az első két év lendületes fejlődése után a BCP-k számának növekedése megtorpant. A művelődésügyi minisztérium új prioritásokat állított, 1963-ban Franciaország közel száz megyéjében mindössze 24 ellátókönyvtár működött. A fordulatot Georges Pompidou miniszterelnöksége hozta meg, ekkor három év alatt 21 új intézmény jött létre, és a személyzet létszáma is jelentősen emelkedett. 1975-ben már 70 ellátókönyvtár gondoskodott a kis települések ellátásáról, 1982-ben pedig Franciaország minden megyéjében (kivéve Párizst és a három szomszédos megyét) működött már BCP.

A kultuszminisztérium tanácsadó testülete arra hívta fel a figyelmet, hogy az ellátókönyvtárak ügye túlságosan ki van szolgáltatva az egyes megyék politikusainak és tisztségviselőinek valamint a megye gazdasági helyzetének, ennek következtében igen nagy különbségek alakultak ki. Ezért a kultuszminisztérium a költségek egy részét, pl. a tárolóhelyek építését és üzemeltetését magára vállalta. Annak ellenére, hogy a kiadások nagyobb része továbbra is a megyéket terhelte, az intézkedés gyümölcsözőnek bizonyult. 1992-ben az intézmények nevét „megyei kölcsönzőkönyvtárak”-ra („Bibliothèques départementales de Prêt”, BDP) módosították.

Jelenleg 92 megyei kölcsönzőkönyvtár működik Franciaországban, de ezek fele egy vagy több letéti állomást is létesített, hogy a szállítási

utakat lerövidítse és az ellátottak számára könnyebben elérhetővé válják. Összesen mintegy 9000 fiókot látnak el. Az ellátási kötelezettséget a korábbi 15 ezer lakosról a 10 ezer lakoson aluli településekre korlátozták, mivel a nagyobb települések többnyire saját könyvtárat alapítottak. A 10 lakosnál kisebb települések közül 2170 szintén létrehozott saját könyvtárat is, ezeket viszont a megyei kölcsönzőkönyvtárak továbbra is támogatják.

A 92 intézménynek 354 teher- vagy személyautója van, de csaknem ugyanennyi a bibliobuszok száma is. Pontosabban: a hajdani könyvszállító bibliobuszok többségét mára a médiabuszok, videobuszok vagy a zenebuszok váltották fel.

A hajdani négy könyvtárossal szemben ma egy-egy kölcsönzőkönyvtárban átlagosan huszonötén dolgoznak. Ők kezelik a 23 millió kötetes könyvállományt, a 2 millió hangkazettát és a 400 ezer videokazettát. 2002-ben több mint 16 millió dokumentumot kölcsönöztek ki.

(Katsányi Sándor)

06/008

SAUERMAN, Katrin: Netbibliotekerne. Innovative Internetangebote Dänischer Bibliotheken = Information. 56. Jg. 2005. 4. no. 245–26. p.

Res. angol nyelven

A dán könyvtárak innovatív internetes szolgáltatásai

Hátrányos helyzetű olvasó; Könyvtártudományi tájékoztatás; Közérdekű tájékoztatás; Portál; Számítógép-hálózat

A dán könyvtárügy – hatékonysága miatt – elismertségnek örvend szerte a világon. Korszerű, jól felszerelt könyvtárai szorosan együttműködnek a lakosság jobb ellátása érdekében.

Az ország központi információs portálja, a *bibliotek.dk* (www.bibliotek.dk) egyetlen felületen biztosít keresést a dán nemzeti bibliográ-

fiában (DanBib), valamint a nyilvános és tudományos könyvtárak anyagában (majd 10 millió rekordban), az olvasók a kiválasztott könyvet lakóhelyük könyvtárába is kérhetik, de a könyvkereskelemből is beszerezhetik. (A „My bibliotek.dk” oldalon személyre szabott szolgáltatások is rendelkezésükre állnak.) A bibliotek.dk-hoz kapcsolódó *Netbibliotekerne* portál (<http://bibliotek.dk/netbib.php>) minőségi szolgáltatásokat nyújt országos szinten. Az internetes szolgáltatások alapötlete (és ezek megvalósítása) az egyes könyvtáraktól indul ki – ehhez többen is csatlakoznak, míg az országos kooperáció ki nem alakul –, a projektekhez pedig a szükséges pénzügyi forrást a kulturális minisztérium könyvtárügyért felelős részlege (Biblioteksstyrelsen, BS) pályázati kiírásokkal biztosítja. A kínálat rendkívül széleskörű és összehangolt:

- van tematikus felépítésű, annotált jegyzék (Folkebibliotekernes Net Guide – www.fng.dk),
- a gyerekek számára kialakított oldal kommentált csatolásokkal (www.dotbot.dk),
- ingyenes tájékoztató-szolgálat (Biblioteks-Vagten – www.biblioteksvagten.dk), amelyet harminc könyvtár közösen működtet a hét valamennyi napján,
- néhány könyvtár a rádióval és televízióval együttműködve gyermekek számára tart fenn egy „*Kérlezd Olivíát*” nevű virtuális tájékoztató szolgálatot (www.spoergolivia.dk), van zenei (www.musikbibliotek.dk), irodalmi (www.litteratursiden.dk) portál, történelmi kép-archívum (www.danskebilleder.dk), nemzeti elektronikus tudományos könyvtár (<http://deff.dk>), és néhány virtuális szakkönyvtár is.

Külön figyelmet érdemel a Vakok Könyvtára (DDB) által létrehozott, a vakokat és csökkentlátókat szolgáló E17-portál (<http://www.ddb.dk/>), amely könyvajánlatokat, linkgyűjteményt, online tájékoztatást, technikai segédeszközöket, online-rendelési lehetőséget

tartalmaz, valamint e-könyvek ingyenes letöltését biztosítja a célcsoport számára. A *FINFO*-portál (www.finfo.dk) a kisebbségek több nyelvű információs hálózata, melyet helyi és a regionális könyvtárak hoztak létre a bevándorlók könyvtárának, az állami és egyetemi könyvtár egyik részlegének a koordinálásával. A kínálat kettős: 1) vannak csatolások, melyek a bevándorlók jogairól, kötelességeiről és esélyeiről tájékoztatnak, 2) és vannak olyan internet-források, amelyek a világ 50 országáról és régiójáról adnak politikai, kulturális tájékoztatást. (Az előbbi link-gyűjtemény az országban a legtöbbször által beszélt 13 nyelven érhető el.) 2003-ban a portál új kezdeményezéssel bővült (<http://kvinde.finfo.dk>). Ez a dán nyelvű információs anyag a 20-35 éves, nem dán származású nőknek szól, az ő integrációjukat segíti, elsősorban a már beilleszkedett bevándorlókat célozva meg, akik majd közvetítők lehetnek az újonnan érkezettek körében. A skandináv országok között mintaszerű együttműködés folyik; 1968 óta közösen adja ki a dán, finn, norvég és svéd könyvtárügyi kormányzat a *Scandinavian Public Library Quarterly* című folyóiratot a külföld tájékoztatására. (Számai 2002-től ingyenesen olvashatók a www.splq.info címen.) Közös projektjeik közül ki kell emelni a skandináv újság- és folyóiratadatbázist, a *Nordisk avis- og tidsskriftsportal* (*Na&T*), amelyben több száz periodika található több mint 30 nyelven. (Navigálni a 30 témakör, a 33 nyelv és a 40 származási ország szerint vagy szabad szavas kereséssel lehet.) A jelenleg még csak a könyvtárosok számára jelszóval elérhető adatbázis hamarosan nyilvános lesz.

(Murányi Lajos)

Központi szolgáltatások

06/009

ACCART, Jean-Philippe: Du Catalogue collectif suisse a

SwissInfoDesk = Bull.Bibl.Fr. 50.tom. 2005. 4.no. 46–51.p. Bibliogr.

Res. angol, német és spanyol nyelven

A svájci központi katalógustól a SwissInfoDesk-ig

Gépi információkeresési rendszer; Központi katalógus – online; Nemzeti könyvtárReferenz

A Svájci Központi Katalógus (SKK), amely 1979 óta a nemzeti könyvtárhoz tartozik és a 90-es évekig a könyvtárközi kölcsönzés fő eszköze volt, nem tudta felvenni a versenyt az online központi katalógusokkal. A *Helvetica* nevű tájékoztató szolgálat, amelynek fő feladata az információterjesztés, az 1928-ban, az SKK-val egy időben alakult Információs Iroda folytatása. 2003 óta SwissInfoDesk néven többnyelvű online referenz-szolgáltatást nyújt.

(Autoref.)

06/010

CHERNY, Archady I. — GILYAREVSKY, Ruggero S.: An der Schwelle zur Informationsgesellschaft: 50 Jahre Erfahrung im VINITI = Information. 56.Jg. 2005. 4.no. 221–22.p.

Res. angol nyelven

Az információs társadalom küszöbén: az 50 éves VINITI munkája

Információáramlás; Információs társadalom; Nemzeti tájékoztatási központ

A VINITI már fél évszázada szolgálja az orosz tudomány fejlődését. Ez idő alatt hatalmas mennyiségű információt dolgozott fel – referáló lapjaiban és adatbázisaiban jelenleg kb. 50 millió tétel található. Az információk ugrásszerű növekedését kezdetben információrobbanásnak hívták; napjainkban pedig „hiper-robbanásról” beszélhetünk. A túlterhelést okozó információözmény miatt az információszerzőkben

különböző pszichológiai rendellenességek léphetnek fel, és kialakulhat az „információs fáradtság” szindróma. Az információs túlterhelés kezelésére egy új hivatás (knowledge worker) van kialakulóban. Amikor egy társadalomban a szellemi munka dominál, akkor az információs társadalommá válik.

(Autoref.)

Együttműködés

06/011

COX, Charlotte: The new library outpost = Libr.J. 130.vol. 2005. 16.no. 42–45.p.

„Kihelyezett” könyvtár: egy amerikai regionális könyvtár kísérlete minél több használói csoport elérésére

Együttműködés – regionálisFejlesztési terv; Könyvtáros – társadalmi munkás; Regionális könyvtár; Számítógép-hálózat

Mivel a mozgókönyvtári ellátás már nem volt költséghatékony, Minnesota egy regionális könyvtári rendszere (Lake Agassiz Regional Library, LARL) más megoldást keresett a 7500 négyzetmérföldnyi területű vidék ellátására. Olyan területről van szó, ahol sokan laknak legalább 25 mérföldnyire a legközelebbi fiókkönyvtártól. A megoldás az ellátandó kis közösségek (és önkénteseik) valamint a LARL közötti partnerség kialakítása lehetett, melynek kísérleti megvalósításához anyagi támogatást nyertek. Több mint egy tucat jelentkező település közül választották ki az első három kísérleti helyszínt, és ajánlottak további két csoportot a gyakorlat kiterjesztésére.

Az együttműködési terv szerint a település biztosítja a könyvtári ellátás helyszínét, bútorzatát és az önkéntes munkatársakat. A LARL adja a könyvtári anyagot, számítógépet a regionális katalógus használatához, az önkéntesek kép-

zését és szakmai támogatását, valamint a kért anyagok hetenkénti szállítását. Az új szolgáltatóhelyek 300-350 dokumentumból (könyvekből, besztszellerekből, gyerekkönyvekből, audió- és videokazettákból, DVD-kből stb. álló) alapgyűjteményt kapnak, negyedévenkénti rotációval. Lényegesebb, hogy az olvasók hozzáférnek a LARL több mint 350 ezer címet tartalmazó központi katalógusához, s az abból (akár otthoni számítógépükéről) kért anyagokat egy héten belül átvehetik a szolgáltatóhelyen. Az induló költség kb. 8600 dollár volt településenként a LARL számára, a települések a felszereltség (bútorzat, kiegészítő számítógép stb.) függvényében 600-3400 dollárt költöttek, az éves fenntartás költségei még nem ismertek. A LARL és a helyi önkéntesek közötti összeköttetés biztosítására a LARL heti 8-10 órás munkára helyi koordinátorokat alkalmaz, akik ismerik az adott település polgárait és igényeiket. Komoly gondot fordítottak az önkéntesek felkészítésére: a számítógépek a szolgáltatóhely megnyitása előtt három héttel már rendelkezésre álltak, hogy gyakorolhassák a regionális katalógus használatát. Az érdeklődésre jellemző, hogy a megnyitó ünnepségeken városban 200-500, a kis településeken 40-90 fő vett részt, polgármesterek és más jelentős személyiségek jelenlétével. A legkisebb (266 lakosú) településen a működés első három hónapjában (2004 október-december) 92 látogató 177 dokumentumot, 2005. augusztusában 263 látogató 250 dokumentumot kölcsönzött.

(*Mohor Jenő*)

06/012

RESSLER, Miroslav: CALIMERA — spolupráce místních kulturních institucí, uplatňování nových metod práce a digitalizace místního kulturního dědictví v Evrope = Čtenář. 57.roč. 2005. 9.no. 274-278.p.

CALIMERA – helyi kulturális intézmények együttműködése, új munkamódszerek bevezetése és a helyi kulturális örökség digitalizálása Európában

Digitalizálás; Együttműködés helyi; Munkaszervezés

Az Európai Bizottság anyagi támogatásával a CALIMERA (Cultural Applications: Mediating Electronic Resource Access) tevékenysége 2003 és 2005 között valósult meg. Az együttműködésben 48 könyvtár és más kulturális intézmény vett részt Európa számos országából. A Cseh Köztársaságot az akcióban a Nemzeti Könyvtár és a Kroměříž-i Könyvtár képviselte. A projekt fő stratégiai céljai az alábbiak voltak:

- A helyi kulturális intézmények (nyilvános könyvtárak, múzeumok, levéltárak) támogatása az információs társadalom technológiai és kutatásfejlesztési programjában való részvételben.
- A helyi kulturális intézmények támogatása az EB jövőbeli programjaiban való részvételben.
- Az európai kulturális örökség közvetítése a polgárok felé a megújult információtechnológiai lehetőségek mozgósításával és koordinálásával.
- Az európai kollektív emlékezet sokszínűségének őrzésében való közreműködés az ismeretgazdálkodás fejlesztésével.
- A helyi intézmények gyakorlati együttműködése az ismeretek szervezésében és népszerűsítésében.
- 2004 elején valamennyi érintett intézményben áttekintették a szervezeti kereteket, jelentéseket készítettek az egyes intézmények állapotáról. A Cseh Köztársaságban a projekt számára önálló weboldalt (<http://knihovnam.nkp.cz>) szerkesztettek és workshop-ot szerveztek. A résztvevő intézmények munkatársai körében kérdőíves felméréssel vizsgálták a képzettséget, amelynek alapján tréninget szerveztek.

A projekt legigényesebb részét szakmai és szervezeti szempontból a CALIMERA ajánlásainak kidolgozása és fordítása jelentette. Ezeknek az ajánlásoknak a célja az volt, hogy a szakem-

berek számára tömör, áttekinthető ismereteket nyújtson az új technológiai lehetőségek használatáról, állapotáról. Az érintett kulturális intézmények és szolgáltatásaik kulcsszerepet játszanak az új technológiai lehetőségeknek a széleskörű alkalmazásában, közreműködve az e-Európa akciótervében.

Az ajánlások 2002–2003 között az EB 5. keret-programjában kidolgozott PULMAN projektre épültek. A CALIMERA azonban nem csupán egy aktualizálás, hanem olyan verzió, amely kibővült a múzeumok és levéltárak számára ajánlott szolgáltatásokkal. Az ajánlások elektronikusan elérhetők a CALIMERA hivatalos weboldalán.

Az ajánlások 23 önálló fejezete három fő téma – a politikai-szociális problémakör, az irányítás és az új technológiák technikai kérdései – köré csoportosul.

Az ajánlások szövegét 2005-ben a *Könyvtárak, levéltárak és múzeumok a digitális korban* című konferenciára tervezték hagyományos könyvformátumban kiadni.

A projekt számára az ajánlásokon kívül megfogalmazták a stratégiai eszközök összességét is. Ezeknek a kidolgozásában több ország szakemberei vettek részt a *Múzeumok, könyvtárak és levéltárak Tanácsa* keretében. A stratégiai eszközök tartalmazzák azokat a hatékony módszereket, amelyekkel az intézmények a használók igényeire érzékenyen reagáló szolgáltatásokat alakíthatnak ki, hozzájárulhatnak a polgári társadalom és a demokrácia fejlesztéséhez, az élethosszig tartó képzéshez, a szociális és gazdasági fejlődéshez, a kulturális sokszínűség őrzéséhez.

A stratégia praktikus ajánlásokat nyújt a múzeumok, könyvtárak és levéltárak partnerségi kapcsolatainak kialakításához, a digitalizálásban való együttműködéshez.

A kulturális intézmények minőségi szolgáltatásainak továbbfejlesztését szolgálta a projekt keretében 2005 elején szervezett szeminárium is. Ekkor foglalkoztak annak az összehason-

lításával, hogy a korszerű szakmai ismeretek és tapasztalatok hogyan hatnak a kulturális intézményeken keresztül a használókra, a nyilvánosságra. Fölmerült a határokon átívelő információ-megosztás, a műveltség, a képzés eredményeinek, mérésének szükségessége. A kulturális intézmények tevékenységének nyilvánosságra gyakorolt hatásának mérésére alakult CERLIM (Centre for Research in Library and Information Management) elkészített egy kutatási térképet, amely áttekinti a vizsgálandó területeket.

Ezek érintik a használók szükségleteit, a számukra rendelkezésre álló rendszerek és tartalmak rendszeres és folyamatos fejlesztését, a művelődéssel és szórakozással kapcsolatos rendszerek fejlesztését, az akkreditált képző intézményekkel való együttműködést, a helyi kulturális intézmények forrásainak, dokumentumainak és szolgáltatásainak közvetítését, terjesztését, a kulturális intézmények beépülését a polgárok hétköznapi életébe.

A kutatási térkép kapcsán indított vitafórumon jelenleg azzal a két kérdéssel foglalkoznak, hogy milyen területek és prioritások kapcsolódhatnak be a 2005–2006-os *Az információs társadalom technológiai* című programba, és hogyan tudnak a helyi kulturális intézmények ebben a programban hatékonyan részt venni.

(Prókai Margit)

06/013

SCHLEIHAGEN, Barbara: Perspektivenwechsel ermöglicht – Dial.Bibl. 17.Jg. 2005. 3.no. 54–59.p.

A nemzetközi könyvtári együttműködés támogatása Németországban

Együttműködés – nemzetközi; Koordináció – helyi; Tanulmányút; Tapasztalatcsere

A Német Könyvtárak Szövetsége (Deutscher Bibliotheksverband, DBV) mellett 2004 januárjában *Internationale Kooperation I* névvel

munkacsoportot hoztak létre. Legfontosabb feladata a német könyvtárosok tájékoztatása a munkájukat érintő külföldi fejleményekről, így pl. a különböző EU irányelvekről, a multikultúrával kapcsolatban tervezett UNESCO állásfoglalásról, a Bolognai folyamatról stb. 2005 júliusa óta megkezdte működését a második munkacsoport is (*Internationale Kooperation II*) a berlini Állami Könyvtár keretében; feladata az EU projektekben részt vevők támogatása. A könyvtárak nemzetközi ügyeit tehát jelenleg két munkacsoport végzi: az Állami Könyvtár által működtetett II. számú az EU projektekért, minden más nemzetközi ügyért a Német Könyvtárak Szövetsége által működtetett I. számú munkacsoport a felelős.

A munkacsoportok közös feladatai:

- Folyamatos tájékoztatás a nemzetközi könyvtárpolitikáról, a jogszabályokról és a nemzetközi szabványokról. Kapcsolat az európai és nemzetközi könyvtári szervezetekkel.
- Nemzetközi grémiumokba küldendő szakértők kiválasztásának koordinálása, kiküldésük támogatása; az IFLA német nemzeti bizottsága titkársági feladatainak ellátása. A könyvtári vonatkozású EU projektek gondozása, e feladatok titkárságának átvétele.
- Kapcsolattartás külföldi kulturális intézményekkel.
- Információs csatornák kiépítése (DBV Newsletter és „Internationale Kooperation” web-oldal.)
- Szemináriumok szervezése a nemzetközi együttműködésről.

A nemzetközi együttműködés kitüntetett területe a könyvtárak partneri kapcsolata. Jó példa erre a párizsi Goethe Intézet kezdeményezésére létrejött német–francia könyvtári együttműködés, de a Goethe Intézet más országokkal is igyekszik könyvtári partnerkapcsolatot teremteni. Ezekről az „Internationale Kooperation” nevű web-oldalon lehet tájékozódni.

Ugyancsak fontos területe a nemzetközi kapcsolatoknak a külföldi szakmai munkavállalás vagy a tapasztalatcsere célú utazás. A lehetőségekről, a tapasztalatokról, címekről és anyagi feltételekről a „Bibliothek & Information International” című web-oldal tájékoztat. Ide tartoznak az egyetemi/főiskolai tanulmányokhoz kapcsolódó, külföldön eltöltött gyakorlati félévek is.

Ugyancsak hasznos ismeretgyarapítási lehetőséget nyújt a nemzetközi konferenciákon való részvétel. A Német Könyvtárak Szövetségének nemzetközi eseménynaptára tájékoztat az év konferenciáiról, kongresszusairól és workshopjairól, kiemelten az év IFLA konferenciájáról.

(Katsányi Sándor)

Lásd még 3, 16

Könyvtárosi hivatás

06/014

SIMPSON, Evan: Inside the job search: the quest = Libr.J. 130.vol. 2005. 17.no. 36-38.p.

Könyvtárosi állás keresése az Egyesült Államokban: a szerző személyes tapasztalatai

Munkabér, alkalmazás

Mit fogsz csinálni, ha megszerezted a diplomádat? – gyakran kérdezték ezt az USA Északkeleti tájain élő Evan Simpsontól. Ő pedig még 2004 őszén is lelkesen válaszolta, hogy tájékoztató könyvtáros szeretne lenni valamilyik felsőoktatási könyvtárban, de persze közönyvtárban is szívesen elhelyezkedne. Sőt, más terület is érdekelné, könyvtárközi könyvtárosként, folyóiratos vagy állománygyarapító munkakörben is el tudná képzelni magát – hiszen annyi jó álláslehetőség kínálkozik! Legalábbis a könyvtárosképző intézményben

mindig ezt hallotta. Hamar kiderült azonban, hogy a valóság teljesen más.

Már hónapokkal a diplomaosztás előtt elkezdte az álláskeresést. Először egy könyvtárközi kölcsönzés vezetésére kiírt pályázatot célzott meg. Az álláshirdetés sajátossága az volt, hogy kifejezetten könyvtárosi képesítés nélkülieknek szólt. Mivel neki még nem volt meg a végzettsége, és minden más szempontból megfelelt a feltételeknek, megírta életrajzát és a kísérőlevelet. Nem túl hangsúlyosan említette, hogy nemsokára diplomát szerez, kiemelte viszont a munkakörnek megfelelő képességeit, és eddig szerzett gyakorlatát. Áttanulmányozta a könyvtár honlapján a küldetésnyilatkozatot, a szervezeti felépítést, a szolgáltatásokat – szóval minden fellelhető információt, majd e-mail-ben elküldte jelentkezését.

Hamarosan válasz érkezett, melyben az eredeti munkaköri leírást kibővítették: a munka része „szükség esetén” a tájékoztatásban való részvétel is. Mivel gyakorlatát éppen egy egyetemi könyvtár tájékoztató szolgálatában végezte, úgy érezte ez sem jelenthet akadályt – bizonyára behívják az állásinterjúra.

A könyvtártól semmilyen értesítést nem kapott, ezért hat héttel később érdeklődött, és azt a választ kapta: az állást már betöltötték. Lelkesedése kissé megcsappant, bizonytalanság gyötörte. Talán jobb lett volna, ha nem e-mail-ben küldi jelentkezését? Vagy éppen az volt a baj, hogy a könyvtárosi végzettség megszerzése előtt állt? Sose derül már ki.

Szerencsére idő közben egy másik egyetemi könyvtárban már túl volt egy interjún. Vezetőhelyettest kerestek a dokumentumszolgáltatásban, ahol a könyvtárközi kölcsönzés ügyeit és személyzetét kellett irányítani, valamint kölcsönzési feladatokat kellett volna ellátni. Érdekes módon ennél a munkánál sem volt a feltételek között a könyvtárosi végzettség. Viszont ahogy megkapták jelentkezését, azonnal telefoninterjút kértek tőle. Bízató kezdet! Izgatottan készülődött, borotválkozott, fehér inget és nyakkendőt vett,

mintha személyes tárgyalásra menne. A telefonbeszélgetés alatt egyenesen állt, hogy hangja megfelelően erőteljes és határozott legyen, és végig mosolygott, jelezve lelkesedését és együttműködő készségét. Az interjú jól ment. Néhány óra múltán az iskola újabb e-mailben személyes meghallgatásra invitálta.

A találkozó három óráig tartott. Az első részben egy három tagú bizottság kérdezgette. Úgy érezte minden kérdésre megfelelően válaszolt, a bizottság kedvesen bólogatott és mosolygott. Aztán végigjárták a könyvtárat és a személyzet tagjai is kérdéseket tettek fel neki. Végül sor került a leendő főnökkel történő négy szemközti beszélgetésre is. Ő is nagyon kedves volt, elárulta, hogy csak egy vetélytársa van az állásért folytatott küzdelemben, és közölte azt is hogy ő, személy szerint hősünkre fogja leadni a voksát. Akit természetesen határtalan bizakodás töltött el mindezek hallatán, és szinte elfeledkezett vészesen apadó folyószámlájáról.

De hetekig nem történt semmi. Végül e-mailben érdeklődött (nem telefonon, nehogy az illetékesek sürgetésnek érezzék és ellenézés töltsse el őket!), és azt a választ kapta, hogy a döntést a következő év elején hozzák meg. A türelem rózsát terem – biztatta magát Evan.

Ha most kérdeznék tőle, hogy a diplomával a zsebében milyen könyvtári munkát szeretne végezni lelkesen és pozitív hozzáállással, de a realitásokat figyelembe véve rávágná, hogy – bármilyet. A hirdetések legtöbbszörében ugyanis vagy többéves tapasztalat és egy másik felsőfokú végzettség a kívánalom, vagy az álláshoz egyáltalán nem szükséges könyvtárosi diploma. Evan az utóbbi típusú állások közül további négyet pályázott meg időközben. Vajon a pénzszüke okozza a pályakezdő könyvtárosok lehetőségeinek ilyen nagymérvű beszűkülését?

Lássuk csak, holdvilágos éjszakán miről álmodik az álláskereső? Hát arról, hogy e-mail-es jelentkezésére azonnal válasz érkezik, és referenciát kérnek róla. Miután megkapják, azonnal levelet írnak neki: érdekli őket, telefonjára vár-

nak. Ekkor gyorsan főzni kell egy kávé és rendezni a száguldó gondolatokat. Nem, még nem hívjuk fel a mamát. A kávé után telefonüzenetet hagyunk. Hamarosan visszahívna és felajánlják a munkát. Igen! Elfogadom! Mikor kezdek – és mikor kapok fizetést?

Szerencsére ez a történet (majdnem) happy enddel végződik. Hősünk nyáron munkát kapott. Szerencésnek és bizakodónak érzi magát. Embereket és projekteket vezet, számon tartják, fizetést kap. És nemsokára tájékoztató munkát is végezhet. Igazán biztató a most végző könyvtárosok számára – nem igaz?

(Fazokas Eszter)

Lásd még 51

Oktatás és továbbképzés

06/015

KAZMER, Michelle M.: Community-embedded learning = Libr.Q. 75.vol. 2005. 2.no. 190–22.p. Bibliogr. 45 tétel.

A távoktatás mint „közösségbe ágyazott” oktatási forma

Felmérés; Távoktatás; Továbbképzés

A távoktatásban részt vevő tanulók gyakran bizonyos közösségekhez kötődnek (pl. rokonság, barátok, munkahely stb.). Ennélfogva az online távoktatást nyújtó intézmények közvetett módon kapcsolatokat teremthetnek az illető közösségekkel. Az információs és kommunikációs technológiákkal megvalósított gyakori érintkezéssel a tanulók szoros kapcsolatokat alakíthatnak ki tanulótársaikkal és az oktatókkal. E szoros kapcsolatokon kívül egy ún. „gyenge” kapcsolati rendszer is megvalósul az illető tanuló és a környezete (barátai, munkatársai) között. A közösségben megvalósuló tanulás (community-embedded learning) azért fontos, mert a

tanulókon keresztül egy bizonyos közösség tagjai (pl. egy könyvtárban a használók) és a könyvtári távoktatás kölcsönös hatással vannak egymásra.

(Autoref. alapján)

06/016

WHITE, Gary W.: Business information courses in LIS programs = J.Bus. Fin. Librariansh. 10.vol. 2004. 2.no. 3–45.p. Bibliogr.

A könyvtárosképző tantervek üzleti tájékoztatással foglalkozó kurzusai

Felmérés; Könyvtárosképző intézmény; Oktatási anyag; Tanterv, óraterv

[A forrás – folyóirat az alábbi címen szerezhető be:
HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,
Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

A tanulmány a felsőfokú végzettséget nyújtó amerikai könyvtárosképző programokat vizsgálja az üzleti tájékoztatás (*business information*) szempontjából. A 48 program közül 36 (75%) tartalmaz ilyen kurzust, 6 (12,5%) a társadalomtudományi tájékoztatáson belül foglalkozik ezzel, további hat nem kínál üzleti információs ismereteket. Részletes elemzésre 22 programot választottak ki, ezek oktatói kevesebben (45%) voltak az egyetem oktatói, többen az óraadók. Utóbbiak legtöbbször könyvtáros, egyetemi, köz- és vállalati, ill. szakkönyvtárak munkatársai.

A tartalom vizsgálata rendkívül változatos képet mutat az üzleti információs kurzusokról. Az azokban fellelhető 36 általános téma közel fele csak egy vagy két kurzusban szerepel. A 46 üzleti vonatkozású speciális téma közül 19 ilyen található. Bár van néhány gyakran szereplő téma (online források és adatbázisok, bevezetés az üzleti könyvtárosságba, vállalati, ipari befektetési információk, gyűjteményfejlesztés, marketing és piackutatás), az általános és a speciális témák széles köre az üzleti könyvtárosság komplex voltát, és tanításának igen sokféle megközelítési

lehetőségét jelzi. További vizsgálatokat igényel, hogy az e kutatásban feltárt témák mennyiben felelnek meg azoknak a készségeknek és ismereteknek, amikre a sikeres üzleti könyvtárosnak szüksége van.

(Mohor Jenő)

06/017

RUDŽIONIENĖ, Jurgita: Bibliotekininku testinis mokymas: modelio paieškos ir veiklos rezultatai = Knygo–tyra. 43.vol. 2004. 183–192.p. Bibliogr. 17 tétel.

Res. angol nyelven

Könyvtárosok továbbképzése: megfelelő modell keresése és eredmények

Modellálás; Tanterv, óraterv; Továbbképzés

A cikk célja egy modell közreadása a könyvtárosok és információs szakemberek szakmai továbbképzéséről. Elemzi a Vilnius Egyetem kommunikációs fakultása könyvtáros-tovább-képző központjának tevékenységét. A Központ 1999-ben alakult a budapesti Open Society Institute „Training Center Initiative” programja keretében. Szervezeti modellje: egyetemi, üzleti és egyéb könyvtártípusok részvételével működő konzorcium. Célja: szakmai továbbképzés nyújtása különféle könyvtártípusok személyzetének Litvániában. A cikk bemutatja a képzés tartalmát, irányítását, marketing-tevékenységét, valamint nemzetközi és országos szerepét. Közreadja a Központ tevékenységének számszerű és minőség-szemponturnó eredményeit.

(Autoref.)

Lásd még 29

Könyvtárak és tájékoztatási intézmények

Nemzeti könyvtárak

06/018

COLLIER, Mel: The business aims of eight national libraries in digital library co–operationA study carried out for the business plan of The European Library (TEL) project = J.Doc. 61.vol. 2005. 5.no. 602–622.p. Bibliogr.

Nyolc nemzeti könyvtár üzleti céljai a digitális könyvtári együttműködésben. A TEL projekt üzleti tervének elkészítése kapcsán végzett vizsgálatról

Együttműködés – nemzetközi; Elektronikus könyvtár; Nemzeti könyvtár; Térítéses szolgáltatás; Tervezés

Az EU „Az információs társadalom technológiai” projektje támogatta a TEL (*The European Library*) projektet, melynek célja volt, hogy előkészítő vizsgálatokat és konzultációkat végezzen egy olyan későbbi fejlesztés érdekében, mely integrált digitális hozzáférést nyújthat majd